

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till komplettering av regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om temporärt kostnadsstöd för företag (RP 27/2021 rd)

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om temporärt kostnadsstöd för företag (RP 27/2021 rd) kompletteras med bestämmelser om skälig ersättning till företag för förluster till följd av begränsningar som gäller stängning av lokaler i samband med COVID-19-pandemin. Riksdagen har slagit fast att det i situationer där lokaler stängs ska betalas skälig ersättning till näringsidkarna.

De föreslagna bestämmelserna gäller små företag och mikroföretag med högst 49 anställda.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
2 De viktigaste förslagen	3
3 Konsekvenser för statsfinanserna	3
4 Specialmotivering	3
5 Ikraftträdande.....	5
6 Den kompletterande propositionens förhållande till den ursprungliga propositionen	5
7 Förhållande till grundlagen och lagstiftningsordning	5
LAGFÖRSLAG	8
Lag om ändring av lagen om temporärt kostnadsstöd för företag.....	8

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

Denna kompletterande proposition har beretts vid arbets- och näringsministeriet i samarbete med finansministeriet och Statskontoret.

På grund av propositionens brådskande natur har det varit behövligt att avvika från anvisningarna om hörande vid författningsberedning, och det har därför inte ordnats någon sedvanlig remissbehandling av propositionen. Turism- och Restaurangförbundet rf, Servicefacket PAM rf, Finlands näringsliv rf, Arbetsgivarna för servicebranscherna PALTA rf, Företagarna i Finland rf och Centralhandelskammaren har dock hörts om propositionen.

Propositionen gäller små företag och mikroföretag. Ett lagförslag som gäller medelstora och stora företag bereds senare.

2 De viktigaste förslagen

Det föreslås att det till lagen om temporärt kostnadsstöd för företag (508/2020), nedan *lagen om kostnadsstöd*, fogas en ny 5 a § med stöd av vilken det till företag vars lokaler ska hållas stängda med stöd av lag eller ett myndighetsförordnande som meddelats med stöd av lag ska betalas en skälig ersättning.

3 Konsekvenser för statsfinanserna

På basis av det lagförslag som ingår i denna regeringsproposition uppskattas de ersättningar som föranleds av stängningen ha en budgeteffekt på 70 miljoner euro. Bedömningen är att ca två tredjedelar av detta kommer att användas till stöd till små företag och mikroföretag samt en tredjedel till stöd till stora företag. Under moment 32.40.43 (Kostnadsstöd för företag) finns det till förfogande ett reservationsanslag från år 2020 på uppskattningsvis 360 miljoner euro för utgifter som betalas på basis av den tredje ansökningsomgången för kostnadsstöd och denna kompletterande proposition. De beräknade utgifterna för dem uppgår till sammanlagt 330 miljoner euro.

4 Specialmotivering

5 a §. Ersättning för stängning av lokaler I 1 mom. föreslås bestämmelser om ersättning som beviljas små företag och mikroföretag med anledning av att de ska hålla stängt med stöd av lag eller ett myndighetsförordnande. Mikroföretag och små företag definieras i artikel 2 i bilaga I till kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget. Med mikroföretag avses ett företag som har färre än tio anställda och en årsomsättning eller en balansomslutning som uppgår till högst 2 miljoner euro. Med små företag avses ett företag som har färre än 50 anställda och en årsomsättning eller en balansomslutning som uppgår till högst 10 miljoner euro.

Till ett företag vars lokaler med stöd av 58 g § i lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016) eller 3 a § i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet (308/2006) ska hållas stängda för kunder betalas det ersättning i enlighet med denna paragraf, om företaget hållit stängt i minst 15 dygn (*ersättning för stängning*). Ersättning betalas för den tid företaget har hållit stängt med stöd av lag eller ett beslut av myndigheten. Stödets maximibelopp per företag är 1,8 miljoner euro, och stödet får inte överstiga kostnaderna under stödperioden. Vid beviljande av ersättning

för stängning ska det beaktas att det maximibelopp för stöd per företag som anges i det i 1 § nämnda beslutet av Europeiska kommissionen inte överskrids.

Enligt 2 mom. är grunden för ersättningen för stängning uppgifterna för februari 2021 (*jämförelseperiod för ersättningen för stängning*). Avsikten är att ersättningen så långt möjligt ska motsvara den aktuella situationen för företaget. För att uppgifterna om företagets lönekostnader och övriga kostnader ska finnas tillgängliga och deras tillförlitlighet kunna verifieras, är det inte möjligt att ta uppgifterna från stängningsperioden. Det är inte behövligt att grunda erhållandet av ersättning på en granskning av minskningen i omsättningen, eftersom det är fråga om att stänga företagets affärslokaler för kunderna.

Beräkningen av ersättningen för stängning föreslås grunda sig på de kostnadsposter som företaget uppgett samt på hur stor del av affärsverksamheten som direkt berörs av stängningen. Bestämmelser om komponenterna i beräkningen av ersättningen föreslås ingå i 3 mom. Kalkylen ska grunda sig på den sammanlagda summan av följande lönekostnader under jämförelseperioden för ersättningen för stängning och övriga kostnader under stödperioden. I fråga om lönekostnaderna beaktas företagets lönekostnader för anställda som betalats enligt uppgifterna i inkomstregistret i fråga om de verksamhetsställen som förordnats att hålla stängt enligt företagets egen anmälan, arbetsgivarens lönebikostnader som ersätts enligt ett procenttal och som godkänns till ett belopp av 20 procent av lönekostnaderna enligt inkomstregistret, lönekostnaderna under jämförelseperioden för ersättningen för stängning för en enskild näringsidkare eller ett personbolags ansvariga bolagsman enligt den arbetsinkomst som fastställts enligt 112 § i lagen om pension för företagare (1272/2006) och som gällde den första dagen av jämförelseperioden för ersättningen för stängning och en företagares pensionsförsäkringsavgift och sjukförsäkringsavgift under jämförelseperioden för ersättningen för stängning enligt företagets egen anmälan.

Som övriga kostnader beaktas sådana av företagets oflexibla kostnader och förluster i affärsverksamheten som hänför sig till jämförelseperioden och som uppges i ansökan och till vilka räknas hyreskostnader och andra kostnader för egendom som används i affärsverksamheten, sådana tillstånds-, medlems- och försäkringsavgifter och långvariga avtal som är nödvändiga för bedrivandet av affärsverksamheten, hyror för maskiner och anläggningar, dispositionsrättsersättningar och licensavgifter, nödvändiga kostnader för inhyrd arbetskraft samt förskottsbetalningar, som är slutliga och för vilka kostnadsstöd inte har beviljats tidigare.

Enligt 58 g § i lagen om smittsamma sjukdomar kan kommunen eller regionförvaltningsverket genom ett regionalt riktat beslut bestämma att följande utrymmen för kunder ska stängas: utrymmen för motion och idrott, träningslokaler, allmänna bastur, simhallar och badinrättningar, dansställen och utrymmen som används för körsång och amatörteater, nöjes- och temaparker, inomhuslekparker och inomhuslekplatser samt allmänna utrymmen i köpcentra, med undantag för affärslokaler i detaljhandeln och lokaler som används för tillhandahållande av tjänster samt passager till dessa lokaler. Ett beslut får fattas för högst två veckor åt gången. Det ska följas upp huruvida åtgärden är nödvändig och beslutet ska omedelbart upphävas om de kriterier som anges i paragraf inte längre uppfylls. Enligt beslut som Regionförvaltningsverket i Södra Finland fattat med stöd av lagen har verksamheten i ovannämnda utrymmen kunnat fortsätta om antalet kunder har begränsats. Den temporära ändringen av lagen gäller från den 22 februari till och med den 30 juni 2021. Statsrådet överlämnade den 11 mars 2021 regeringens proposition med förslag till lag om ändring av 58 g § i lagen om smittsamma sjukdomar (RP 31/2021 rd). Lagen ska inte längre innehålla bestämmelser om det antal personer som är en förutsättning för stängning och ett beslut om stängning kan fattas oberoende av verksamhetens omfattning.

Enligt 3 a § 2 mom. i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet gäller skyldigheten att hålla stängt inte försäljning av mat och dryck för avhämtning. Enligt den paragrafens 3 mom. gäller skyldigheten att hållas stängt inte personalrestauranger. Med personalrestauranger avses enligt den lagens 1 § 3 mom. förplägnadsrörelser som är avsedda för företagets egen personal eller någon annan begränsad personkrets. Affärsmodellerna och verksamhetsprinciperna för förplägnadsrörelser som producerar måltidstjänster för personal eller studerande kan variera avsevärt. Väsentligt när det gäller vem skyldigheten att hålla stängt riktas till är huruvida förplägnadsrörelsen är öppen för allmänheten eller endast tillgänglig för en begränsad personkrets. Skyldigheten att hålla stängt gäller i de landskap som anges i statsrådets förordning (185/2021). Den temporära ändringen av lagen och statsrådets förordning är i kraft den 9–28 mars 2021.

Enligt 3 mom. bestäms ersättningen för ett företag utifrån de uppgifter som avses i 2 mom. genom en fördelning som motsvarar dagarna för stängningen. Företaget ska uppge den andel av företagets omsättning under jämförelseperioden som hänför sig till den verksamhet som berörs av stängningen. Företagets lönekostnader ska beaktas multiplicerat med den andel av affärsverksamheten som berörs av stängningen. De övriga kostnaderna ska beaktas multiplicerat med den andel av affärsverksamheten som berörs av stängningen och med talet 0,7. Den sammanlagda summan av dessa tal ska delas med antalet kalenderdagar under jämförelseperioden och multipliceras med antalet kalenderdagar under stängningsperioden. Slutresultatet blir en skälig ersättning för stängningsperioden.

Presenterad som formel är ersättningen för stängning = (lönekostnader x den andel av affärsverksamheten som berörs av stängningen + övriga kostnader x den andel av affärsverksamheten som berörs av stängningen x 0,7): antal kalenderdagar under jämförelseperioden x antalet kalenderdagar under stängningsperioden.

Enligt 4 mom. kan företaget ansöka om ersättning senast under den fjärde kalendermånaden efter utgången av stängningsperioden. Om stängningsperioden förlängs efter det att den första ansökan om ersättning har lämnats in, kan företaget ansöka om ersättning för stängning i perioder på minst 14 kalenderdagar, varvid jämförelseperioden för ersättningen för stängning förblir densamma.

Enligt 5 mom. på ersättning för stängning tillämpas inte 2–5 §, 7 § 1 mom. och 2 mom. 1 punkten.

5 Ikraftträdande

Eftersom det är fråga om en regeringsproposition som kompletterar en proposition behövs det ingen särskild ikraftträdandebestämmelse, utan denna paragraf träder i kraft samtidigt som det lagförslag som ingår i den ursprungliga regeringspropositionen.

6 Den kompletterande propositionens förhållande till den ursprungliga propositionen

Genom denna kompletterande proposition fogas 5 a § och motiveringarna för den till regeringens proposition (RP 27/2021 rd).

7 Förhållande till grundlagen och lagstiftningsordning

De grundläggande fri- och rättigheterna i anslutning till stängningen av restaurangerna har behandlats i regeringens proposition (RP 22/2021 rd). Särskilt i fråga om ersättning för förluster till följd av stängning har följande konstaterats. Grundlagsutskottet konstaterade i fråga om den

förra temporära stängningen av förplägnadsrörelser (GrUU 7/2020 rd) att det med tanke på regleringens proportionalitet också är av betydelse vilka möjligheter näringsidkaren har att anpassa sin verksamhet till ändringarna i lagstiftningen. Med beaktande av de exceptionellt betydande och akuta konsekvenserna av regleringen ansåg grundlagsutskottet att det var nödvändigt att det genom lag föreskrivs såväl om skälig kompensation till näringsidkare för verkningarna av förbudet som om arrangemang som lindrar verkningarna.

I samband med bedömningen av den statsrådsförordning genom vilken det utfärdades närmare bestämmelser om begränsningarna (GrUB 10/2020 rd) upprepade utskottet detta och framhävde igen vikten av att skälig kompensation införs och att bestämmelser om arrangemang som lindrar konsekvenserna utfärdas utan dröjsmål. Utskottet preciserade senare att det inte hade förutsatt att full ersättning betalas för förlusterna, utan ansåg att den senare föreslagna regleringen om arrangemang som lindrar konsekvenserna och om gottgörelse för verksamhetsbegränsningar höll sig inom lagstiftarens prövningsmarginal i fråga om stöd- och gottgörelsebeloppen. Utskottet ansåg att det med tanke på näringsfriheten och egendomsskyddet ändå hade varit mer motiverat att sikta på en mer heltäckande gottgörelse som bättre beaktar förlusterna och kostnaderna till följd av begränsningarna i stället för den föreslagna särskilda typen av skälig gottgörelse, som hade relativt snäv räckvidd (GrUU 13/2020 rd).

Den 5 a § som föreslås i den kompletterande regeringspropositionen har utarbetats så att den motsvarar detta behov.

Grundlagsutskottet upprepade i samband med bedömningen av den temporära ändringen av lagen om smittsamma sjukdomar (RP 245/2020 rd; GrUU 44/2020 rd) sin ståndpunkt och ansåg att det av konstitutionella skäl är motiverat att föreskriva om skälig kompensation till näringsidkare för ekonomiska förluster som orsakas av kommunens eller regionförvaltningsverkets beslut om stängning av lokaler, i synnerhet om begränsningen varar längre än den maximitid på 14 dygn som föreskrivs för ett stängningsbeslut. I riksdagens svar (RSv 3/2021 rd) till propositionen ingick ett uttalande enligt vilket riksdagen förutsätter att statsrådet snabbt bereder bestämmelser om att ekonomiska förluster till följd av stängning av kundlokaler ersätts näringsidkarna genom ett allmänt kostnadsstöd eller som en särskild ersättning, om man har varit tvungen att förlänga en stängning som pågått i 14 dygn.

Grundlagsutskottet har således i sin utlåtandepraxis under den senaste tiden av hävd ansett att staten ska ersätta ekonomiska förluster som följer av att utrymmen som används i näringsverksamhet stängs genom lag eller med stöd av lag, i synnerhet om det med hänvisning till proportionalitetsbedömningen krävs på grund av stängningens varaktighet eller oförutsebarhet eller av någon annan motsvarande orsak. Vid fastställandet av en skälig kompensation kan det tas hänsyn till att företagen inte kan reagera på de plötsliga begränsningarna genom sådana åtgärder som normalt vidtas för att anpassa kostnaderna.

Syftet med de åtgärder som begränsar förplägnadsrörelsernas verksamhet är att begränsa de fysiska närkontakterna mellan människor och att därigenom bromsa upp pandemin. Förplägnadsrörelser är vanligen ställen där människor av naturliga skäl har många närkontakter, vilket gör det mer sannolikt att viruset sprids. Dessutom serveras alkohol i restauranger med alkoholtillstånd, vilket kan leda till att hygienanvisningarna inte iakttas lika bra. Detta ökar virusets möjligheter att sprida sig, ofta till en stor grupp närkontakter.

Med beaktande av grundlagsutskottets tidigare riktlinjer och användningen av dem som grund för beredningen kan lagen stiftas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreslås det att riksdagen godkänner regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om temporärt kostnadsstöd för företag (RP 27/2021 rd) så att det till lagförslaget fogas en ny 5 a § enligt vad som föreslås i denna kompletterande proposition.

Lag

om ändring av lagen om temporärt kostnadsstöd för företag

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om temporärt kostnadsstöd för företag (508/2020) 2—5 §, 6 § 1 mom., 7 och 14 §, av dem 2—5, 7 och 14 § sådana de lyder i lag 963/2020, samt
fogas till lagen en ny 5 a § som följer:

5 a §

Ersättning för stängning av lokaler

Till sådana små företag som avses i bilagan till kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget, vars lokaler med stöd av 58 g § i lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016) eller 3 a § i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet (308/2006) ska hållas stängda för kunder i minst 15 dygn betalas det ersättning enligt denna paragraf (*ersättning för stängning*). Ersättning betalas för den tid företagets lokal har varit stängd i enlighet med lag eller ett beslut som en myndighet har fattat med stöd av lag. Ersättningens maximibelopp per företag är 1,8 miljoner euro.

Ersättningen för stängning är en kalkylerad ersättning som bestäms på grundval av följande uppgifter för februari 2021 (*jämförelseperiod för ersättningen för stängning*):

1) företagets lönekostnader för anställda som betalats enligt uppgifterna i inkomstregistret, arbetsgivarens lönebikostnader som ersätts enligt ett procenttal och som godkänns till ett belopp av 20 procent av lönekostnaderna enligt inkomstregistret, lönekostnaderna under jämförelseperioden för ersättningen för stängning för en enskild näringsidkare eller ett personbolags ansvariga bolagsman enligt den arbetsinkomst som fastställts enligt 112 § i lagen om pension för företagare (1272/2006) och som gällde den första dagen av jämförelseperioden för ersättningen för stängning och en företagares pensionsförsäkringsavgift och sjukförsäkringsavgift under jämförelseperioden för ersättningen för stängning enligt företagets egen anmälan (*lönekostnader under jämförelseperioden för ersättningen för stängning*), och

2) sådana av företagets oflexibla kostnader och förluster i affärsverksamheten som hänför sig till jämförelseperioden för ersättningen för stängning och som uppges i ansökan och till vilka räknas hyreskostnader och andra kostnader för egendom som används i affärsverksamheten, sådana tillstånds-, medlems- och försäkringsavgifter och långvariga avtal som är nödvändiga för bedrivandet av affärsverksamheten, hyror för maskiner och anläggningar, dispositionsrättsersättningar och licensavgifter, nödvändiga kostnader för inhyrd arbetskraft samt förskottsbetalningar, som är slutliga och för vilka kostnadsstöd inte har beviljats tidigare (*övriga kostnader under jämförelseperioden för ersättningen för stängning*).

Företaget ska i sin ansökan ange den andel av sin omsättning som hänför sig till den affärsverksamhet som berörs av stängningen. Vid beräkningen av ersättningen för stängning beaktas företagets lönekostnader multiplicerat med den av företaget angivna andel av affärsverksamheten som berörs av stängningen. De övriga kostnaderna beaktas multiplicerat med den andel av affärsverksamheten som berörs av stängningen och talet 0,7. Den sammanlagda summan av

dessas tal divideras med antalet kalenderdagar under jämförelseperioden och multipliceras med antalet kalenderdagar under stängningsperioden.

Ersättning enligt denna paragraf ska sökas hos Statskontoret inom fyra månader från utgången av den kalendermånad då skyldigheten att hålla lokalerna stängda upphörde. Om stängningsperioden förlängs genom lag eller beslut av en myndighet efter det att den första ansökan om ersättning har lämnats in, kan företaget ansöka om ersättning för stängning i perioder på minst 14 kalenderdagar, varvid jämförelseperioden för ersättningen för stängning förblir densamma.

På ersättning för stängning tillämpas inte 2–5 § och inte heller 7 § 1 mom. och 2 mom. 1 punkten.

Helsingfors den 18 mars 2021

Statsminister

Sanna Marin

Näringsminister Mika Lintilä